

EUROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA VANJSKE
POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 8.4.2020.
JOIN(2020) 11 final

**ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Komunikacija o globalnom odgovoru EU-a na COVID-19

I. Uvod

Širenje koronavirusa **preraslo je u globalnu pandemiju**. Deseci tisuća ljudi dosad su umrli, zajednice su sve opterećenije, raste broj poziva na socijalnu zaštitu, gospodarske aktivnosti su u padu, a u lancima opskrbe pojavljuju se poremećaji. Posljedice će biti teške i dalekosežne. Pandemija je prvo izbila u Kini, a zatim se proširila Europom i cijelim svijetom s ozbiljnim posljedicama za socijalnu stabilnost i sigurnost.

Virus ne pravi razlike među ljudima i ne zna za granice pa je stoga za prevladavanje ove povijesne krize, zaštitu svih ljudi, spašavanje života i ublažavanje gospodarskih posljedica nužna **brza, masivna i koordinirana globalna reakcija**. Sad je, umjesto za međunarodnu izolaciju, vrijeme za međunarodnu **solidarnost i vodstvo**: moramo se još više, ne manje, obraćati drugima na međunarodnoj razini, moramo biti transparentni, davati činjenice i boriti se protiv dezinformacija. Europska unija (EU), najveći svjetski donator i vodeća gospodarska sila, već predvodi u tim aktivnostima. Unija je dosad poduzela niz konkretnih i brzih mjera za potporu svojim partnerima.

EU poduzima sve što se mora napraviti da se u Europi suzbije kriza uzrokovana koronavirusom. U interesu je EU-a i biti solidaran s ostatkom svijeta. Moramo osigurati snažan i globalan europski odgovor: to je pitanje naših **temeljnih vrijednosti** i ostvarivanja naših **strateških interesa**. Svim je Europljanima stalo do dobrobiti naših partnera širom svijeta. Za vlastito zdravlje možemo se pobrinuti do kraja samo ako podupiremo i druge. Naša bitka protiv virusa unutar EU-a može biti uspješna samo ako virus pobijedimo u cijelom svijetu. Snažna partnerstva EU-a uspostavljena širom svijeta stoga su još važnija za suzbijanje pandemije i saniranje njezinih posljedica. Ova je geopolitička Komisija spremna voditi taj rad.

EU podupire **međunarodnu suradnju i multilateralna rješenja** u krizi. Mi imamo važnu, čelnu ulogu u koordinaciji rada koji poduzimaju Ujedinjeni narodi, G20, G7, Međunarodna organizacija rada (ILO) i međunarodne financijske institucije. EU će svim sredstvima podržati nastojanja Glavnog tajnika UN-a da se na krizu odgovori koordinirano na razini UN-a.

Odgovor EU-a temelji se na **pristupu Tima Europa** (Team Europe). U njemu se prikupljaju doprinosi svih institucija EU-a i kombiniraju sredstva koja su mobilizirala države članice EU-a i financijske institucije, osobito Europska investicijska banka (EIB) i Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Tim Europa može zajednički mobilizirati kritičnu masu kakvu malo tko drugi može okupiti.

U skladu s pristupom dogovorenim na sastanku G20, a koji UN promiče, odgovor EU-a usmjeren je na **humanitarne, zdravstvene, socijalne i gospodarske posljedice krize**. To rješenje obuhvaća ispunjavanje hitnih kratkoročnih potreba i rad na dugoročnim strukturnim učincima na društva i gospodarstva, čime se smanjuje opasnost od destabilizacije. Podupiru se i vladine i nevladine mjere.

Odgovor EU-a kontinuirano će se prilagođavati razvoju situacije. Baš kao što smo poslali materijalnu pomoć Kini kad je pandemija izbila, tako ćemo se usredotočiti na **najpogođenije zemlje kojima je potrebna zdravstvena potpora**, kao što su zemlje u Africi, u susjedstvu, na zapadnom Balkanu, na Bliskom istoku, u Sjevernoj Africi, u dijelovima Azije, u Latinskoj Americi i na Karibima. Fokus će biti na najugroženijima, među kojima su migranti, izbjeglice, interno raseljene osobe i zajednice koje su ih primile. To je i primjer kako se

zajednički s Afrikom¹ suočavamo s problemom. Ne smijemo zanemariti nikoga kome treba zdravstvena njega i zaštita.

EU se neće zaustaviti na financijskoj potpori i drugim oblicima suradnje, nego će iskoristiti svoj cijeli skup **trgovinskih i ulagačkih instrumenata i prometni sustav** da osigura kontinuitet protoka robe i izbjegne dugoročne poremećaje opskrbe, posebno kad je riječ o ključnim medicinskim proizvodima i hrani.

EU će nastaviti promicati i podržavati **dobro upravljanje, ljudska prava, vladavinu prava, rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju, pristojne radne uvjete, temeljne vrijednosti i humanitarna načela**. Posebne i izvanredne mjere potrebne za sprečavanje širenja pandemije ne smiju dovesti do slabljenja temeljnih vrijednosti i načela naših otvorenih i demokratskih društava. Naš zajednički odgovor na situaciju zbog koronavirusa ne bi trebao sadržavati odluke o politikama i ulaganjima zbog kojih bi se postojeće krize, npr. gubitak bioraznolikosti i klimatske promjene, pogoršale.

Konačno, mjere EU-a **temeljit će se na činjenicama i transparentnosti** i suprotstavljati svim pokušajima širenja dezinformacija, kako u EU-u, tako i izvan njega. Uz njih će se voditi koordinirane komunikacijske kampanje namijenjene informiranju o našem angažmanu i suradnji s partnerima u vrijeme krize. EU će također nastaviti s aktivnostima na globalnim internetskim platformama radi olakšavanja pristupa vjerodostojnim zdravstvenim informacijama, npr. onima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

Za postizanje tih ciljeva EU će osigurati **financijsku potporu** partnerskim zemljama, u ukupnoj vrijednosti većoj od 15,6 milijardi EUR.

Riječ je o postojećim sredstvima za vanjsko djelovanje. Zajedno s partnerima moramo se pobrinuti da se znatna financijska sredstva EU-a koja su im već dodijeljena usmjere u njihove mjere za ublažavanje posljedica COVID-a 19, slično onome što radimo u Europi. Time ćemo omogućiti da djelovanje EU-a bude brzo, prilagođeno i operativno.

Naš globalni odgovor na COVID-19 uključit će strateške ciljeve koje si je EU postavio u području okoliša i klimatskih promjena, kako su opisani u **europskom zelenom planu**, i u **Digitalnoj agendi**, koji ostaju potpuno nepromijenjeni. Tekući rad na ostvarivanju tih ciljeva zapravo će pomoći u nastojanjima da se riješe kratkoročni i dugoročni problemi povezani s pandemijom. Trenutačna je kriza podsjetnik na to da je **potpuna provedba Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma** i dalje ključna da bi se svijet bolje pripremio na buduće systemske šokove.

II. Pristup Tima Europa

Pristup Tima Europa mora uspostaviti jedinstven akcijski okvir za sve europske vanjske odgovore za pružanje potpore partnerima u suočavanju s krizom uzrokovanom koronavirusom, tj. zajedničku strategiju koja se temelji na četiri glavna stupa.

1. **Prioriteti Tima Europa:** fokus našeg zajedničkog djelovanja bit će i. hitan odgovor na trenutačnu zdravstvenu krizu i posljedične humanitarne potrebe; ii. jačanje zdravstvenih sustava, sustava vodoopskrbe, sanitarnih sustava, istraživačkih kapaciteta partnera za suočavanje s pandemijom i njihove pripravnosti; i iii. rješavanje neposrednih socijalnih i gospodarskih posljedica.

¹ Zajednička komunikacija „Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom”, JOIN(2020) 4.

2. **Paketi Tima Europa:** koordinirat ćemo se s provedbenim partnerima, kao što su EIB, EBRD, europske institucije za financiranje razvoja, razvojne agencije i pružatelji tehničke pomoći država članica i međunarodne financijske institucije, radi pripreme jedinstvenog financijskog paketa za svaku partnersku zemlju kojoj je potrebna naša potpora. U tu će svrhu delegacije EU-a primati smjernice o načinima provedbe i izborima koji su im na raspolaganju.
3. **Inicijative Tima Europa za globalnu pripravnost:** podupirat ćemo Odbor za praćenje globalne pripravnosti, koji je za globalni cilj prikupljanja sredstava postavio iznos od 7,5 milijardi EUR, organiziranjem virtualne donatorske konferencije.
4. **Inicijative Tima Europa za globalnu koordinaciju i multilateralizam:** iskoristit ćemo položaj EU-a kao globalnog aktera i značajnog sudionika u međunarodnom sustavu pomoći kako bismo promicali koordinirani globalni odgovor, posebno u okviru G7, G20 i Ujedinjenih naroda. Doprinos EU-a i država članica bit će predstavljen na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini, osobito kad je riječ o međunarodnom odgovoru koji vode G7, G20 i Ujedinjeni narodi, kako bi se promicala koordinacija i povećala vidljivost europske potpore partnerskim zemljama.

U tom duhu Komisija pozdravlja nastojanja partnerskih financijskih institucija da brže i učinkovitije osiguraju financiranje povećanjem „recipročnih sindiciranja” u sufinanciranju odgovora na koronavirus i većim uzajamnim povjerenjem u međusobne procjene.

II.1. Prioriteti Tima Europa

II.1.1. Hitan kratkoročan odgovor za zdravstvenu krizu i posljedične humanitarne potrebe

Zbog pandemije će se povećati potrebe za humanitarnom pomoći. Posljedice će biti najteže za populacije već pogođene humanitarnim krizama i sukobima, kao što su migranti, izbjeglice, interno raseljene osobe, žene, djeca, starije osobe, osobe s invaliditetom i druge manjine.

Da bi učinak našeg hitnog odgovora bio maksimalan, ključno je koordinirati mjere i protok informacija s drugim donatorima i akterima, prije svega s državama članicama EU-a, WHO-om, drugim agencijama UN-a, Međunarodnim pokretom Crvenog križa i Crvenog polumjeseca i drugim nevladinim organizacijama.

Glavni problemi:

- odgovoriti na kroničnu globalnu nestašicu osobne zaštitne opreme, posebno maski i rukavica, zbog čega je posebno ugroženo zdravstveno osoblje i osoblje hitnih službi na terenu, i ukloniti nedostatke u gospodarenju biomedicinskim otpadom;
- osigurati kontinuitet usluga sukobima pogođenim i prisilno raseljenim populacijama, izbjeglicama i migrantima, a posebno onima koji žive u kampovima i sličnim okruženjima, gusto naseljenim područjima ili nedostupnim mjestima, prilagođavajući ih pandemijskoj situaciji;
- osigurati kontinuitet ispunjavanja osnovnih potreba najugroženijih, što obuhvaća dostavu osnovne hrane, pomoć u hrani pothranjenima i osobama bez sigurnog pristupa hrani, osnovne zdravstvene usluge te spolno i reproduktivno zdravlje i prava.

Na koji način EU pomaže u rješavanju tih problema:

- pružanje hitne potpore globalnim nastojanjima putem WHO-ova Strateškog plana pripravnosti i odgovora, Plana za globalnu humanitarnu pomoć, koji je UN pokrenuo

25. ožujka (ukupni cilj: 1,86 milijardi EUR) i poziva Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, objavljenog 26. ožujka (ukupni cilj: 750 milijuna EUR);

- pružanje hitne ciljane potpore za pronalaženje rješenja za humanitarne posljedice pandemije u pogođenim zemljama, posebno u pogledu zdravlja, vode, sanitarnih uvjeta i higijene (WASH) i logistike;
- povećanje globalne dostupnosti osobne zaštitne opreme i medicinskih proizvoda putem mjera za povećavanje proizvodnje i potporu inovativnim rješenjima u Europi kako bi se zadovoljile hitne potrebe u Europi i partnerskim zemljama;
- organiziranje slanja potrebne osobne zaštitne opreme partnerskim zemljama i pružanje pomoći u naravi pogođenim zemljama putem Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (npr. pomoć u naravi pružena Kini tijekom širenja koronavirusa, a zatim i raznim zemljama zapadnog Balkana);
- pružanje jamstava i rezervi likvidnosti lokalnim bankama putem međunarodnih financijskih institucija i europskih institucija za financiranje razvoja uz potporu Europskog fonda za održivi razvoj (EFOR);
- podupiranje globalnih mjera za osiguravanje dostatne opskrbe osnovnim proizvodima, hranom i vodom te borbe protiv bilo kakvih izvoznih ograničenja ili drugih mjera koje stvaraju prepreke u poljoprivredno-prehrambenom sektoru;
- podržavanje partnerskih zemalja u odgovarajućoj identifikaciji, prikupljanju, odvajanju, čuvanju, prijevozu, obradi i odlaganju medicinskog otpada, pri čemu je to posebno usmjereno na nove protoke otpada povezane s koronavirusom;
- jačanje potpore Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) usmjerene na pripravnost i izgradnju kapaciteta. ECDC već dijeli smjernice za koronavirus i procjene s vladama zemlja zapadnog Balkana i susjedstva. Tako bi trebalo činiti i u slučaju drugih instrumenata koji se trenutačno pripremaju unutar EU-a u kontekstu izlazne strategije;
- proširenje tematskog područja primjene Fonda solidarnosti EU-a², koji je dostupan i zemljama koje pregovaraju o pristupanju Uniji, tako da obuhvati krizne situacije velikih razmjera koje su uzrokovale prijetnje javnom zdravlju;
- poduzimanje svih potrebnih mjera za cjelovitost globalnih lanaca opskrbe radi olakšavanja trgovine, osobito za osnovne medicinske potrepštine i farmaceutske proizvode;
- pozivanje zemalja zapadnog Balkana da se pridruže Sporazumu EU-a o zajedničkoj javnoj nabavi kako bi im se omogućilo sudjelovanje u Unijanim zajedničkim postupcima javne nabave medicinske opreme; sve su te zemlje potvrdile da namjeravaju sudjelovati;
- proširenje europskog sustava brzog uzbunjivanja za prenosive bolesti na zemlje zapadnog Balkana kako bi se omogućilo brzo prenošenje upozorenja i mjera.

² COM(2020) 114 final: Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2012/2002 radi pružanja financijske pomoći državama članicama i zemljama koje pregovaraju o pristupanju Uniji ozbiljno pogođenima izvanrednim stanjem velikih razmjera u području javnog zdravlja.

Primjeri hitne potpore EU-a partnerskim zemljama

EU je brzo mobilizirao **10 milijuna EUR** za potporu vladinim planovima pripravnosti i odgovora na širenje koronavirusa u **Etiopiji**. Sredstva će se dostaviti u okviru tekućeg programa proračunske potpore etiopskom zdravstvenom sektoru, pokrenutom 2016. s ukupnim dodijeljenim sredstvima u iznosu od 165 milijuna EUR. Dodatna sredstva pomoći će Etiopiji da poveća broj dijagnostičkih laboratorija opremljenih za dijagnosticiranje COVID-a 19 i broj centara za liječenje.

EU će u **Nigeriji** poduprijeti Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) s **50 milijuna EUR** za provedbu plana UN-a za odgovor na COVID-19. Cilj je pružiti optimalnu njegu za potvrđene slučajeve bolesti i suzbiti daljnje širenje pandemije putem uključivog, nacionalnog odgovora na nju.

Za aktivnosti na **zapadnom Balkanu** EU je već mobilizirao znatna sredstva za hitnu potporu zdravstvenom sektoru, koja iznose **38 milijuna EUR** (4 milijuna EUR za Albaniju, 7 milijuna EUR za Bosnu i Hercegovinu, 5 milijuna EUR za Kosovo³, 3 milijuna EUR za Crnu Goru, 4 milijuna EUR za Sjevernu Makedoniju i 15 milijuna EUR za Srbiju). Potpora EU-a uključuje zdravstvenu opremu za spašavanje života i za intenzivnu njegu, bolničke krevete, potpuno opremljena vozila hitne pomoći, stotine respiratora, mobilne digitalne rendgene, desetke tisuća kompleta za testiranje i golemu količinu osobne zaštitne opreme.

Putem Instrumenta za izbjeglice u **Turskoj** nabavlja se zdravstvena infrastruktura malih razmjera i medicinska oprema u vrijednosti od **90 milijuna EUR**.

EU mobilizira paket hitne pomoći vrijedan više od **30 milijuna EUR** za hitne potrebe u zdravstvenom sektoru u zemljama **Istočnog partnerstva**. Zahvaljujući potpori Europske unije, u **Armeniji** će, u regijama Širak, Tavuš i Lori, pakete humanitarne pomoći primiti više od 3 000 ugroženih domaćinstava sa starijim osobama, osobama s invaliditetom i velikim obiteljima. EU je **Ukrajini** dostavio opremu za centar za hitnu pomoć u Donjeckoj oblasti, što obuhvaća 100 kompleta osobne zaštitne opreme i više od 70 litara visoko koncentrirane antiseptičke tekućine.

U **južnom susjedstvu** uspostavljaju se trijažni i izolacijski prostori u bolnicama s potporom EU-a, osposobljava se osoblje centara za socijalni razvoj i provode lokalne komunikacijske kampanje. Nabavljeno je 3 500 kirurških i respiratorskih maski.

EU je na **Karibima** uspostavio regionalnu potporu Karipskoj agenciji za javno zdravstvo (CARPHA) u ukupnom iznosu od 8 milijuna EUR radi zadovoljavanja najhitnijih potreba tih zemalja u pogledu operacija suzbijanja pandemije. To obuhvaća materijale za zaštitu, ispitne reagense, laboratorijske materijale, terapije/cjepiva i potporu za povećanje broja osoblja u zdravstvenom sektoru.

U **Venezueli** i zemljama te regije EU podupire Panameričku zdravstvenu organizaciju i Međunarodnu federaciju Crvenog križa i Crvenog polumjeseca u aktivnostima suzbijanja širenja bolesti i pripreme odgovora na COVID-19 (u ukupnom iznosu od 9 milijuna EUR). To uključuje veći pristup osnovnim zdravstvenim uslugama i pomaganje da ugrožene

³ Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

skupine, među kojima su izbjeglice, imaju pristup odgovarajućim sanitarnim i higijenskim uvjetima.

Financijski doprinos: 502 milijuna EUR

II.1.2. Potpora istraživačkim kapacitetima, zdravstvenim sustavima i sustavima vodoopskrbe

Za borbu protiv širenja virusa nužno je povećati higijenu i pojačati otpornost zdravstvenih sustava u cijelom svijetu. U nekim su partnerskim zemljama okolnosti posebno zahtjevne zbog ograničenog pristupa vodi i slabih postojećih zdravstvenih sustava. EU će nastaviti s postojećim pristupom, politikama temeljenima na dokazima, koji se dokazao u prethodnim zdravstvenim krizama, kao što su pojave virusa ebole i zike, u kojima su pružanje podrške zdravstvenim sustavima najugroženijih zemalja, regionalna suradnja, praćenje i razvoj novih dijagnostičkih sredstava i cjepiva na kraju suzbili bolesti. U tu svrhu potrebno se snažno usredotočiti na istraživanje i inovacije.

Glavni problemi:

- poduprijeti zemlje s ograničenim resursima u intenziviranju rada na ograničavanju širenja i liječenju; ojačati sustave zdravstvene i socijalne zaštite kako bi se uspostavili održivi kapaciteti za smanjenje rizika, praćenje i upravljanje odgovorom;
- pobrinuti se za pristup osnovnim objektima za pranje ruku i sapunu i za primjenu dobrih primjera iz prakse u području vode, sanitarnih uvjeta i higijene u zajednicama, u domovima, u školama, na tržnicama i, posebno, u zdravstvenim ustanovama kako bi se spriječio prijenos virusa;
- ubrzati istraživanja djelotvornih terapija, cjepiva, terapeutike i dijagnostike te se pobrinuti da sve to bude opće dostupno po pristupačnoj cijeni;
- osigurati da zdravstvenim radnicima bude dostupna zaštitna oprema, među ostalim ponovnim uspostavljanjem globalnih lanaca opskrbe.

Na koji način EU pomaže u rješavanju tih problema:

- podupiranje partnerskih zemalja u izgradnji otpornih, responsivnih sustava zdravstvene i socijalne zaštite i u provedbi Međunarodnih zdravstvenih propisa;
- dopunjavanje i usmjeravanje postojećih zdravstvenih programa EU-a radi pomaganja partnerskim zemljama da štite, nagrađuju i povećavaju osoblje u zdravstvenom sektoru;
- podupiranje rada vlada u komuniciranju sa stanovništvom i informiranju o osnovnim zaštitnim mjerama i savjetima o higijeni radi sprečavanja širenja koronavirusa;
- povećavanje fleksibilnosti u našoj potpori globalnim inicijativama kao što su Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije, Globalni savez za cjepiva i Globalni instrument za financiranje, uz vođenje računa da važni zdravstveni programi nastave s radom;
- podržavanje daljnjeg istraživanja u području dijagnostike, terapije i prevencije; brzo odobravanje i subvencioniranje cjepiva, nakon što postane dostupno, te njegovo slanje u ugrožene zemlje;

- podupiranje stručnjaka u osposobljavanju i epidemiološkom nadzoru, uvođenje i primjena mobilnih laboratorija i drugih mobilnih rješenja;
- jačanje regionalnih organizacija za zdravstvenu zaštitu u afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama, kao što je Institut Pasteur u Senegalu;
- pozivanje zemalja kandidatkinja na zapadnom Balkanu na sudjelovanje u Odboru EU-a za zdravstvenu sigurnost, koji pruža tehničku pomoć i protokole i smjernice za upravljanje krizama i omogućava razmjenu stručnih mišljenja, te razmatranje kako najbolje povezati potencijalne kandidate s tim mjerama;
- podupiranje jednakog pristupa zdravstvenom sustavu za zajednice migranata, izbjeglica, raseljenih i domaćina putem uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru, koji pružaju hitnu medicinsku pomoć i potporu u osnovnim zdravstvenim uslugama i infrastrukturama;
- promicanje razmjene podataka među istraživačima i olakšavanje pristupa rezultatima i dokazima istraživanja putem otvorenog pristupa i otvorene znanosti kako bi se iskoristili u političkim i kliničkim krugovima;
- pojačavanje rada država članica EU-a i trećih zemalja u pripremi Globalnog zdravstvenog partnerstva. Resursi postojećeg Partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija (EDCTP), koje je trenutačno usmjereno na supsaharsku Afriku, mogli bi se povećati tako da se ono proširi na zemlje južnog Sredozemlja;
- preusmjeravanje rada postojećih multilateralnih platformi, kao što je preusmjeravanje Koalicije za inovacije u području pripravnosti za epidemiju (CEPI) na razvoj cjepiva i Globalne istraživačke suradnje za pripravnost na zarazne bolesti (GloPID-R) na pripravnost.

Primjeri potpore EU-a zdravstvenom sektoru partnera

U **Sudanu** u okviru humanitarnog projekta vrijednog **10 milijuna eura** EU radi na osiguravanju pristupa čistoj vodi i higijeni i na informiranju javnosti o virusu.

Komisija je s Europskim centrom za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) potpisala novu Inicijativu EU-a za zdravstvenu sigurnost, vrijednu 9 milijuna EUR. Ta već pokrenuta inicijativa obuhvaća sve **23 zemlje susjedstva i proširenja**, a usmjerena je na povećanje pripravnosti i medicinskih kapaciteta za suzbijanje pandemije i na saniranje njezinih brojnih posljedica.

U **Iranu** će EU osigurati **6 milijuna EUR** za jačanje zdravstvenog sektora nabavom osnovnih lijekova, osposobljavanjem ključnog zdravstvenog osoblja i kampanjama za osvješćivanje stanovništva o važnosti osobne higijene i sanitarnih uvjeta. Također dajemo financijska sredstva kako bismo najugroženijim izbjeglicama iz Afganistana koji žive u Iranu poboljšali pristup osnovnim uslugama.

Financijski doprinos: 2 858 milijuna EUR

II.1.3. Ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica

Gotovo je sigurno da će ova dosad nezabilježena zdravstvena kriza imati negativne gospodarske i socijalne posljedice: njima se moramo hitno baviti radi sprečavanja

destabilizacije. Za to su potrebne mjere u nekoliko područja: pripreme za ublažavanje mogućeg makroekonomskog šoka, odgovarajuća potpora financijskim posrednicima i kombinacija mogućnosti financiranja javnog i privatnog sektora. To obuhvaća i uspostavljanje zaštitnog okvira za radnu snagu i domaćinstva bez prihoda.

Glavni problemi:

- riješiti teške gospodarske posljedice pandemije širom svijeta i spriječiti recesiju u mnogim partnerskim zemljama. Gospodarske će aktivnosti pasti, a nezaposlenost i siromaštvo naglo se povećati u mnogim zemljama. To bi moglo stvoriti pritisak na javne financije, povećati društvene napetosti i, ponegdje, potaknuti nasilje;
- riješiti dodatne probleme s financijskim sredstvima i likvidnosti uzrokovane krizom. Gospodarstva u razvoju i gospodarstva u usponu suočavaju se s krizom u okolnostima velikog duga i ograničenih mogućnosti za donošenje i provedbu politika. Među najteže pogođenima bit će zemlje koje se oslanjaju na turizam ili doznake, zemlje na početku lanaca opskrbe i one ovisne o izvozu primarne robe;
- pružiti potporu gospodarskoj i socijalnoj stabilizaciji i mjerama socijalne zaštite kao što su izuzeća i privremene odgode u naplati poreza i plaćanju doprinosa za socijalno osiguranje, uspostava poticajnih uvjeta financiranja za gospodarske subjekte i izravne financijske potpore radnicima (uključujući subvencije za plaće) i pogođenim domaćinstvima, s posebnim naglaskom na mlade – zbog čega je nužno povećati socijalne rashode. Gospodarskim subjektima možda budu potrebni povoljni krediti i reprogramiranja otplate postojećih kredita;
- podržati mjere za jačanje kapaciteta mreže, uključujući kratkoročne mjere, kako bi se poduprli rad, učenje i socijalizacija na daljinu i olakšao pristup točnim informacijama;
- pobrinuti se da poduzeća ponovno budu sposobna za financiranje dugoročnih ulaganja tako da se gospodarstva mogu oporaviti na zelen i održiv način;
- zajamčiti poštovanje ljudskih prava, uključujući prava radnika, i demokracije, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti obrazovanju i položaju žena, djevojčica i najugroženijih.

Na koji način EU pomaže u rješavanju tih problema:

- zaštita radnika na radnom mjestu, promicanje uključivih mjera za kvantitativno i kvalitativno poboljšanje pristupa zdravstvenim uslugama i općenito dostojanstven rad. Te mjere, među ostalim, sprečavaju diskriminaciju i socijalnu isključenost;
- mobiliziranje Instrumenta makrofinancijske pomoći za zemlje zapadnog Balkana i susjedstva zbog krize platne bilance, u kombinaciji s potporom Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Taj Instrument može doprinijeti makroekonomskoj stabilnosti i stvoriti politički prostor za primjerene mogućnosti gospodarskog odgovora;
- privremeno podupiranje nacionalnih vlada putem tehničke pomoći, izravne proračunske potpore i, ako je primjenjivo, koncesijskog financiranja, u kombinaciji sa sredstvima Svjetske banke i MMF-a, kako bi te vlade donijele monetarne, fiskalne i društvene reforme i reforme javnog zdravstva tako da, među ostalim, prednost daju javnim rashodima za društveno-gospodarski razvoj i smanjenje siromaštva;

- privremeno podupiranje financijskih posrednika, kao što su javne banke i nadzorna/regulatorna tijela, putem tehničke pomoći ili jamstava kako bi uveli povoljnije strategije financiranja i regulatorne okvire te poboljšanjem pristupa koncesijskom financiranju;
- podupiranje privatnog sektora, posebno malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) i samozaposlenih, putem jamstava, rezervi likvidnosti i pružanja tehničke pomoći; podupiranje lokalnih banaka putem međunarodnih financijskih institucija i europskih institucija za financiranje razvoja tako da im se poveća pristup potporama za likvidnost, obrtnom kapitalu i financiranju trgovine; daljnja preusmjeravanja jamstava EFOR-a prema kratkoročnoj podjeli rizika za zajmove mikropoduzetnika i MSP-ova. Komisija pozdravlja ponovnu aktivaciju koordinacijske bankovne inicijative, Bečke inicijative, koja će pomoći bankama da nastave aktivno sudjelovati u financiranju gospodarstva zemalja EU-a i partnerskih zemalja;
- odobravanje zajmova EIB-a javnom sektoru, posebno za zdravstvenu opremu i zalihe;
- surađivanje s međunarodnim organizacijama, partnerskim zemljama i europskim privatnim sektorom na izgradnji čvrstih i otpornih lanaca vrijednosti u strateškim sektorima i osiguravanju da se kriteriji održivosti, radničkih prava i društveno odgovornog poslovanja poštuju, usprkos padu potražnje, u svim dijelovima tih lanaca i u trenutačnoj situaciji i kad se gospodarstvo oporavi;
- promicanje različitih oblika otpisa dugova (što razmatraju multilateralne financijske institucije, posebno MMF), posebno u zemljama koje su pogođene krizom uzrokovanom koronavirusom;
- podupiranje kontinuiteta obrazovanja na svim razinama;
- održavanje dijaloga o politikama, uz pružanje proračunske potpore i tehničke pomoći, za reformu politika u području ljudskih prava i demokracije, i za izravnu potporu civilnom društvu;
- (neposredno i dugoročno) poduzimanje svih potrebnih mjera za cjelovitost globalnih lanaca opskrbe i transportnih koridora; osiguravanje da mjere za sprečavanje širenja koronavirusa koje utječu na kretanje robe i radne snage budu ciljane, razmjerne, transparentne i privremene – kakva je privremena mjera EU-a kojom su uvedena odobrenja za izvoz; uzimanje u obzir potreba drugih zemalja u pogledu hitne i humanitarne pomoći. U EU-ovu privremenom programu odobrenja za izvoz humanitarna pomoć je izričito navedena kao jedan od razloga na temelju kojih države članice mogu izdavati odobrenja za izvoz.

Primjeri potpore za oporavak

Za ublažavanje gospodarskih posljedica COVID-a 19 u **Sijera Leoneu** osigurat će se 34,7 milijuna EUR na sljedeći način: 25 milijuna EUR iz proračunske potpore poslužit će za jačanje makroekonomske otpornosti i stabilnosti i potporu nacionalnom planu odgovora. Programom novčane pomoći Komisija će s 5,2 milijuna EUR pomoći prihodima najugroženijih skupina stanovništva preko Svjetske banke. Paketom od 4,5 milijuna EUR Komisija će podupirati poljoprivredni sektor radi poticanja lokalne proizvodnje hrane.

Za aktivnosti na **zapadnom Balkanu** EU je mobilizirao znatna sredstva za potporu društvenom i gospodarskom oporavku, koja iznose **374,5 milijuna EUR** od početka krize (46,5 milijuna EUR za Albaniju, 73,5 milijuna EUR za Bosnu i Hercegovinu, 63 milijuna EUR za Kosovo, 50 milijuna EUR za Crnu Goru, 63 milijuna EUR za Sjevernu Makedoniju i 78,5 milijuna EUR za Srbiju). Ta sredstva posebno će pomoći u ublažavanju socioekonomskih posljedica pandemije najpogođenijim poduzećima, među ostalim u sektorima turizma i prometa.

Donesen je paket od 240 milijuna EUR za potporu najugroženijim domaćinstvima i sirijskim izbjeglicama u **Jordanu i Libanonu**.

Financijski doprinos: 12 281 milijun EUR

II.2. Paket Tima Europa

EU i države članice sudjelovat će u paketu Tima Europa za potporu partnerskim zemljama u njihovim nastojanjima da provedu sveobuhvatne mjere za suočavanje s krizom koju je uzrokovao koronavirus. Proračunski doprinos EU-a bit će u skladu s ovom tablicom:

II.1.	Zajednički prioritetni pravci djelovanja	Doprinos EU-a paketu Tima Europa (u milijunima EUR)
II.1.1.	Potpora hitnom kratkoročnom odgovoru na humanitarne potrebe	502
II.1.2.	Potpora jačanju zdravstvenih sustava	2 858
II.1.3.	Gospodarske i socijalne posljedice	12 281
UKUPNO		15 641

Doprinos se temelji na postojećim instrumentima i instrumentima koji mogu pružiti brze i konkretne rezultate. To se posebno odnosi na regionalne platforme za mješovito financiranje i jamstvene instrumente EU-a, konkretno EFOR i mandat EIB-a za vanjsko kreditiranje. Predviđeno je i ubrzavanje makrofinancijske pomoći za zemlje zapadnog Balkana i susjedstva, čime će se dopuniti brza potpora MMF-a.

II.3 Inicijative Tima Europa za globalnu pripravnost:

Za izlazak iz ove krize prije svega je važno brzo razviti i upotrijebiti djelotvorne dijagnostičke metode, cjepivo i lijekove. Bez toga će svaka država u svijetu i dalje biti ugrožena. Stoga će se EU zajedno s partnerima širom svijeta udružiti kako bi organizirao virtualnu donatorsku konferenciju i prikupio, u skladu s procjenom Odbora za praćenje globalne pripravnosti, potrebna sredstva u iznosu od 7,5 milijardi eura za:

- brz razvoj i brzu i masovnu proizvodnju alata za brzo dijagnosticiranje koronavirusa te lijekova i cjepiva;
- osiguravanje dovoljnih količina zaštitne opreme za zdravstvene radnike;
- potporu WHO-u u koordinaciji i davanju prioriteta najugroženijim zemljama.

Osim financiranja, EU i njegovi partneri nastojat će osigurati političku potporu na visokoj razini kako bi se osigurao ravnopravan pristup proizvodima razvijenima za suzbijanje ove pandemije.

II.4. Inicijative Tima Europa za globalnu koordinaciju i multilateralizam:

EU će promicati i predvoditi koordinirani odgovor na više frontova, prije svega zajedno i koordinirano s UN-om, međunarodnim financijskim institucijama, G7 i G20. Uz to, EU i države članice nastavit će suradnju s Afričkom unijom (AU) na obnovljenoj Strategiji s Afrikom, uz pripremu sastanka na vrhu AU-EU na jesen. U skladu s dogovorom ministara financija i guvernera središnjih banaka zemalja skupine G20 EU će aktivno pridonositi razvoju plana skupine G20 koji uključuje sljedeće elemente⁴:

- akcijski plan skupine G20 za borbu protiv koronavirusa, u kojem će se sumirati aktualne i buduće pojedinačne i zajedničke mjere skupine G20 u borbi protiv pandemije. Akcijski plan trebao bi obuhvaćati makroekonomske mjere, financijske mjere i mjere za međunarodne financijske institucije. U akcijskom planu trebala bi biti predviđena i koordinirana strategija za izlazak iz krize i oporavak te za smanjenje rizika za lance opskrbe,
- suradnju s relevantnim međunarodnim financijskim institucijama, posebno MMF-om i Svjetskom bankom, radi promptnog pružanja odgovarajuće međunarodne financijske pomoći tržištima u nastajanju i zemljama u razvoju kako bi se mogle nositi s problemima uzrokovanim pandemijom koronavirusa, uključujući mjere za likvidnost i otpis dugova kako bi se najsiriromašnijim zemljama pomoglo da odmah smanje svoje obveze otplate dugova,
- suradnju s Odborom za financijsku stabilnost (FSB) čija je zadaća koordinacija regulatornih i nadzornih mjera u financijskom sektoru koje su države poduzele zbog pandemije. U skladu s dogovorom ministara trgovine skupine G20 EU će hitno poduzeti potrebne mjere za olakšavanje trgovine osnovnim potrepštinama te će nastaviti surađivati s međunarodnim partnerima kako bi tržišta ostala otvorena. U tom duhu EU nastavlja sa svim svojim nastojanjima da modernizira i ojača Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO) i olakša trgovinu. EU će ujedno promicati mjere koje mogu pomoći da se gospodarstva oporave i postanu zelenija i uključivija.

U svojem odgovoru na poziv čelnika G20 iz izvanredne izjave o koronavirusu, predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen i predsjednik Europskog vijeća Charles Michel ponudili su da će, kako je već spomenuto, organizirati međunarodnu virtualnu donatorsku konferenciju u cilju prikupljanja dostatnih financijskih sredstava za razvoj, proizvodnju i primjenu cjepiva protiv COVID-a 19.

U kontekstu WHO-a, na 73. sjednici Svjetske zdravstvene organizacije u svibnju EU i njegove države članice imat će vodeću ulogu u pripremi rezolucije o krizi uzrokovanoj

⁴ Vidjeti priopćenje skupine G20 od 30. ožujka (ministri financija i guverneri središnjih banaka zemalja G20) i izjavu čelnika skupine G20 od 26. ožujka i izjava čelnika skupine G7 od 16. ožujka.

koronavirusom. Uz logističku potporu tajništva Svjetske zdravstvene organizacije EU će organizirati uključiva savjetovanja radi postizanja konsenzusa oko te važne rezolucije, s naglaskom na solidarnost, koordinaciju i kontrolu zdravstvene krize.

Naposljetku, EU bi trebao poticati **globalnu suradnju u istraživanju i inovacijama** te promicati otvorenu znanost i slobodan pristup podacima i rezultatima istraživanja te jačanje postojećih multilateralnih platformi koje su relevantne za borbu protiv pandemija.

Potpora istraživanjima u Africi

EU se udružuje s **Afrikom** u istraživačkim i inovacijskim aktivnostima u borbi protiv pandemije koronavirusa. U okviru Partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija (EDCTP) pokreću se hitni pozivi za iskaz interesa radi potpore istraživanju koronavirusa i jačanju istraživačkih kapaciteta u supsaharskoj Africi. Financirat će se tri poziva u ukupnom iznosu od više od **25 milijuna EUR** iz Obzora 2020., istraživačkog i inovacijskog programa EU-a.